

การศึกษาวิจัยและดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงาน ของ อสม. และชาวบ้านในการดูแลสุขภาพชุมชน 2. เพื่อหากระบวนการทำงานที่เหมาะสมและยั่งยืนของ อสม. ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสุขภาพของชุมชน 3. เพื่อให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพชุมชน โดยทำการสัมภาษณ์เจาะลึกจากผู้ที่เกี่ยวข้องในฐานะผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญจำนวน 18 คน เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ นอกจากนี้ ยังมีการเก็บข้อมูลจากเอกสาร การสังเกตในการทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการสำรวจพื้นที่ การศึกษาดูงาน การทดลองปฏิบัติของคณะผู้วิจัย และการจากแบบประเมินผล

ผลการศึกษาและดำเนินกิจกรรมพบว่า การเพิ่มศักยภาพของ อสม. และของชาวบ้านในการดูแลสุขภาพ คือ การส่งเสริมความรู้ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และการพัฒนาสถานที่สำหรับดำเนินงานด้านสุขภาพ ส่วนด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของชุมชนนั้น ต้องมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง อสม. และชาวบ้าน ให้เกิดความเชื่อใจ และความไว้วางใจโดยใช้รูปแบบการทำงานร่วมกัน การเข้าใจปัญหาร่วมกัน ทำให้เกิดความเป็นหนึ่ง โดยรูปแบบของกิจกรรมที่ได้รับการร่วมมือเป็นอย่างดีนั้น เป็นกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวและเกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ โดยได้อาศัยกิจกรรมเพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาศักยภาพ อสม. เปลี่ยนพฤติกรรมชุมชน คือ กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพ อสม. ในเรื่องการปฐมพยาบาล ความรู้เรื่องยาทั่วไป บทบาทและหน้าที่ของ อสม. ในการดูแลสุขภาพชุมชน และการบริหารจัดการความรู้ กิจกรรมการปลูกป่าสาธารณะ และกิจกรรมปรับปรุงศูนย์สุขภาพมูลฐานชุมชนบ้านหนองบัว นอกจากนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงได้จัดอบรมการเขียนโครงการเพื่อให้ อสม. สามารถของบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานได้ ส่วนแนวทางการดูแลสุขภาพร่วมกันระหว่าง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และชุมชนนั้น กิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่จัดทำขึ้น ควรเป็นผลจากการร่วมแสดงความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ อสม. และชุมชน หลังจากทดลองปฏิบัติการพบว่า อสม. มีความมั่นใจในการให้ความรู้แก่ชุมชนมากขึ้น เกิดความสามัคคีในกลุ่ม อสม. ชาวบ้านรู้จักบทบาทหน้าที่ อสม. และเขตที่รับผิดชอบพื้นที่ที่ตนอยู่ มีการเรียกใช้บริการตรวจวัดความดันที่บ้านเพิ่มขึ้น ชาวบ้านรู้จักหน้าที่ของ อสม. มากขึ้น โดยเห็นได้จากจำนวนผู้ใช้บริการกองทุนยาหมู่บ้านสูงขึ้นและมีชาวบ้านต่างหมู่บ้านมาใช้บริการร่วมด้วย

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน การขาดการร่วมมือกันระหว่างส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐยึดติดกับรูปแบบสั่งการจากบนสู่ล่าง และขาดใส่ใจต่อนโยบายของรัฐบาลที่เน้นการทำงานเชิงรุก ทำให้ปัจจัยการสนับสนุนงานพัฒนาด้านสาธารณสุขขาดไป

คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะ ให้กลุ่มอาสาสมัครโครงการและ อสม. สามารถดำเนินงานพัฒนาด้านสาธารณสุขได้ด้วยตนเอง เช่นการเขียนโครงการเพื่อขอของบประมาณ หรือพยายามประสานความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐให้เกิดความเข้าใจถึงแนวความคิดพัฒนารูปแบบใหม่โดยใช้การจัดเวทีแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง